

Életmentő kitüntetése

Kis híján tragédiával végződött az idén nyáron a maki Lenin Tsz tagjai egy csoportjának bulgáriai kirándulása. Június 30-án a csoport tagjai a Fekete-tengernél levő kranyevói strandon napoztak és fürödtek, köztük Erdélyi Mihály és Galgóczi Pál csanápalotai lakosok. Erdélyi Mihály — aki egyébként úszni nem tudott — az erősen hullámozgó vízben 60–80 méterre eltávolodott a parttól, miközben a hullámok is egyre beljebb sodorták. Galgóczi ugyan tudott úszni, ám ez csak arra volt jó, hogy önmagát — úgy ahogy — fenntartsa. Amikor látta,

hogy társa veszélybe került, maga is ijedten segítségért kiáltott, amelyet Nacsa Imre, a Makó városi tanács vb sportfelügyelőségének osztályvezetője meghallva, beúszott a tengerbe, és életre kockáztatásával kimentette a fuldokló Erdélyi Mihályt, majd az erejét vesztett Galgóczi Pált.

A bátor, önfeláldozó magatartást tanúsító osztályvezetőnek tegnap, szerdán délután dr. Petrik István, a Csongrád megyei tanács elnöke általános helyettese nyújtotta át a Minisztertanács adományozta **Életmentő Emlékérmét**.

Gyermekstatisztika

122 millió gyermek született a világon 1982-ben, ebből 104 millió a fejlődő országokban — állapította meg az ENSZ jelentése, amely egyébként szomorú statisztikát közöl a gyermekhalandóságról. Az idén több mint 15 millió, négyévesnél fiatalabb gyermek halt meg. A 10,3 millió gyermekből, aki nem érte meg egy éves életkorát, 10 millió a fejlődő országokban halt meg.

Lelki ambulancia

Családvédelmi Tanácsadó Testület alakult

A régi értékek, normák, körülmények mind sürgetőbbé teszik a megoldáshoz közelítő különböző lehetőségek keresését.

Vajon magára vállalhatja-e egy társadalmi szervezet, hogy segítsen eligazodni bonyolult világunk lelki gondolati útvesztőiben, legalábbis mikrokörnyezetünk — családjunk — problémáinak megoldásában? Egy „intézményesített segítő-társ” megoldja-e családunk konfliktusait, segítséget nyújthat-e a gyermeknevelés gondjaiban, elsimíthatja-e munkahelyi összetűzéseinket, adhat-e gyógyirt a szorongásra, idegességre vagy álmatlanságra, segíthet-e dönteni bizonytalan élethelyzetekben, netán eltéríthet-e valakit öngyilkossági szándékától? Ha egy ilyen „intézményesített segítő-társ” jól szervezettel működik, bizonyosan igen. Ha megoldani nem is tudja helyettünk mindennapos konfliktusainkat, a kibeszélés lehetőségének megteremtésével — és ami ennél fontosabb — szakszerű tanácsaival mindenképpen támpontokat ad.

E nem könnyű feladatra vállalkozik a városi Vöröskereszt égisze alatt a közelmúltban megalakult Családvédelmi Tanácsadó Testület. Egy szakemberekből álló

csoport, mely pszichológus irányításával — pszichiaterek, pedagógusok és orvosok támogatásával — próbál majd a város lakói családi problémáinak megoldásában segíteni.

A **Családvédelmi tanácsadó — január 10-től — heti két alkalommal hétfőn délután 2-től 5-ig és csütörtökön délután 9-től 12 óráig a Székely sor 21. szám alatt tart ügyeletet. Várja és fogadja mindazokat, akik családi és egyéni konfliktusaik általuk megoldhatatlannak látszó gondjaiban megoldási lehetőséget keresnek. Akik a személyes beszélgetést valamilyen oknál fogva nem vállalják, problémáikkal levélben fordulhatnak a tanácsadó szolgálatához, melynek címe: Postafiók 102. A segélykérők a levelet írhatják névvel vagy jelöléssel egyaránt.**

Magyarországon elsőként születik — jobb szó híján — ilyen „szolgálat”. Szüksége nem kérdőjelezhető meg. Társadalmi hasznosságát az idő dönti el. Mindenestre már sejthető — a lelki telefon segélyszolgálat tapasztalatai alapján —, hogy létjogosultsága van itt és most. Munkájához sok sikert.

K. K.

„A magyar kóruséneklés úttörője”

Szeghy Endre emlékezete

Nehéz, de felemelő érzés emlékeznünk arra, akit szeretünk, becsültünk, akinek elérhető közelségét ma is érezzük, jóllehet már 10 éve, hogy nincs köztünk. Tán különös, hogy ez az emlékezés egyben Kodály Zoltán születésének 100 éves évfordulójával, amikor népünk, de az egész művelt zenei világ ünneplő lélekkel fordul a nagy géniusz felé. Különös, de nem véletlen.

Amikor az egészen fiatal, alig 30 éves Szögi (később Szeghy) Endre 1928-ban megkezdte a Polgári-iskolai Tanárképző Főiskola énekzenetanszékének szervezését, vezetését (1933-tól rendszer tanára). Európa már figyelte, csodálattal bámulta a magyar népzene talaján kihajtott új zeneművészeti törekvéseket. Bartók Béla mellett Kodály Zoltán is történelmi küldetést teljesített, amikor a magyar nép hagyományait, dalait, zenéjét lényegének megtartásával észmei magaslatra emelte. Hamarosan kitűnt, hogy egy szegény kis ország mérhetetlen gazdag kincsvel bír Európát, majd az egész művelt világot.

Az új magyar zene kibontakoztatása nem volt problémamentes. Ezt jelezték a kritikák, amelyek nemcsak hozsannákat zengtek, hanem nemerősen élesen fordultak szembe a mind erőteljesebben kibontakozzó új áramlattal. Magas művészi igényű apostolok keltek, akik Bartók és Kodály életművét képesek népszerűsíteni, dalra vinni, s ezt a munkát élethivatásnak tekintik. Ezek közé tartozott Szeghy Endre is.

Szeghy Endre — akit sokan Kodály egyik legtehetségesebb tanítványának hisznek — nem elsőként szólalt meg Szegeden Kodály műveit. Ez azért feltűnő, mert kompozícióiban komoly népi elemek szerepelnek; az általa műsorra tűzött kórusművekben gyakran ötvöződött a vokálpolyfónia Palestrina művésze a modern harmóniavilággal. Ez a tény arra utal, hogy Szeghy lényében, felfogásában igen közel állt Kodályhoz. Erre vall Bárdos Lajoshoz való szoros kapcsolata is, akinek nagyszerű népi eredetű kórusműveit gyakran hallhatta a szegedi közönség Szeghy vezényletével. Nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni, hogy a Zeneművészeti Főiskolán Szeghy nem tartozott Kodály tanítványai közé. Másrészt tanszéke maximálisan vette igénybe különösen a kezdeti időszakban. Mostoha viszonyok közt, igen korlátozott lehetőségekkel rendelkezett. Az ének-zenét mellékszakként hallgatták. A tanszék két szűk helyiségből állt. Ezek egyikében átlagosan 15 hallgató zsufojtódott össze, s éneket, zongorát, összhangzant, formatant, népzéneket módszertant, zenetörténetet hallgatott. Mindent Szeghy Endre egyedül oktatta, maximális művészi

igényességgel. Tisztelte a hagyományt, de azt mindig korszerűen értelmezte. Bartókot és Kodályt a legnagyobb között tárgyalta, hangsúlyozva történelmi elhivatottságukat, a hazai és egyetemes zenében betöltött különös szerepüket. Amikor **A magyar népzene tudományos, művészi és társadalmi jelentősége** című pályatétel felemelt pályadíjával e sorok írójának átadta (1939), meglepő elhivatottsággal tárta föl az új magyar zene mélységeit, Világossá vált előtettem, hogy az a nagyfokú lelkiismeretesség, tehetség, széles zenei műveltség, ami Szeghy Endrét annyira jellemelte, megátolták abban, hogy Kodályt a teljes megértés, művészi átélés nélkül műsorára tűzze. Való, hogy amikor Szeghy Endre 1930 után Kodállal jelentkezett, meglepő tökéleteset nyújtott.

A karvezetői tevékenység csúcspontját kétségkívül az 1933-ban megalakult Főiskolai Kamarakórus jelentette. Ez a 22 tagú együttes szinte mindent tudott, amit egy zenészről, illetve karmester megálmodhatott. Lassó, Palestrinát, Bachot, Mozartot éppoly átéléssel, művészi tökélyvel adták elő, mint Bárdost, Bartókot vagy éppen Kodályt. Az emberi hangokból összeállt csodálatos élő orgona ellenállhatatlanul hódította meg Szeged mérőközönségét. De elismerésre készítette a főváros kritikusaival is akik a budapesti szereplések tanúi lehettek. Fricsay (1943) meggyőződéssel írta: „Ilyen tökéletes énekelni kamarakórusát Magyarország még nem hallottunk”. (Péter László: Kodály Szegeden, 1982).

Kodály előadásra kerülő művei: Szeghy nagy gondalal válogatta össze a legjelentősebb alkotásokból (Óreg, Jézus és a kufarok, Mátrai képek, Molnár Anna. A magyarokhoz, Norvég lányok, Psalmus Hungaricus stb.). Ezek közül a Jézus és a kufarok, a Mátrai képek megrendítő erejű hatással azall fozkoza, hogy előadásába a kamarakórus mellett 120 tagú vegyes kart is bevont. A mély benyomást kelto előadást a szegedi sajtó elragadtatással méltatta.

Kodály élénk figyelemmel kísérte Szeghy munkáját. Az „Óreg” című vegyes kari művét „a magyar kóruséneklés úttörőjének” szövegű dedikálással adta át neki. A Szeghy által 1953-ban vezénylet Molnár Annáról így nyilatkozott: „Az eddig hallott legjobb előadás”. Kettőjük viszonya mindvégig meghitt, bensőséges volt.

1954-ben Szeghy új, 40 tagú kórusi szervezetet, amelynek tagjai között számos volt kamarakórus-tag szerepelt. Ezt a nagy mesteriránt érzett tisztelete jeléül Kodály-kórusnak nevezte. E kórus mellett a Tanárképző Főiskola énekára és gyermekkórusa, a Nemzeti Színház Filharmonikus zenekarával még ebben az évben

bemutatták az 1923-ban írt grandiózus rondót, a Psalmus Hungaricust, Ferencsik János vezényletével. Az előadás, amelyet Kodály is végighallgatott — az akkor már világsiker aratott műhöz méltó elismeréssel zárult.

Szeghy nemcsak kivételes képességű karmester, kiváló szervező és oktató volt, hanem figyelmet érdemlő zenészre is. Erre utal többek között a hangversenyeken szereplő, Móra-versere komponált bájos „Altató dala”, amely az új magyar zene ígéretes darabja. Hogy ez a vonal miért szakadt meg, nem tudjuk. A feltett kérdésre válasz sohasem jött!

Az ötvenes évek második felében Szeghy, a népzene magánánára, még teljes frissességgel vezényelt. A Mester 75. születésnapjára rendezett kórushangversenyen ünnepi megemlékezést tartott. Majd annak örült, hogy a vezénylest tanítványaira bízhatta. Am a karmesteri pálca mások kezében maradt. 1961-ben nyugdíjazása miatt tanszékét elhagyni kényszerült. Pedig élt benne az elhivatottság, s a tetterő is. Az az ember, akit annyiszor ünnepeltek, aki annyi dicsőséget, elismerést szerzett szülővárosának, Szegednek, a Tanárképző Főiskolának, teljesen visszavonult. Érzékeny lelke csendben vívta harcát; sohasem panaszkodott.

A hálás tanítvány, amikor emlékezik, tisztelettel hajtja meg fejét az egykori mester emléke előtt. A jóvátétel, a törlesztés mások feladata. **Biczók Ferenc**

Várlak nálad vacsorára

Színes, szinkronizált amerikai film. Írta: Max Shulman, Julius J. Epstein, Alan Mandel és Charles Shyer. Fényképezte: David M. Walsh. Zene: Henry Mancini. Rendezte: Howard Zieff. Főbb szereplők: Glenda Jackson, Walter Matthau, Art Carney.

Hogy Amerikában bizony, bizony az orvosoknak sem fenékig tejföll, azt körülbelül eddig is sejtettük. Am, hogy a feltehetően félénk is ismerős, szenilis, pozícióféltő főorvos, a doktor urakhoz egyértelműen dörgölőző nővér, és az anyagi gondokkal küszködőknek egyáltalán nem minősíthető sebesz mellett mily kalandok is várhatnak egy megözvegyült, javakorabeli férfiúra, s egy elvált, ám jó kar-

ban levő harmincas hölgyre, azt aztán igazán nem is sejtíthettük.

Howard Zieff filmje nagyjából arnyai újdonságot tartalmaz, mint mondjuk nyolcvanéves embernek a napfölkeltte vagy a tény, hogy cipőben járunk. A szabványvigjátékok jobbik, néhány szellemes get tartalmazó fajtájából való, azzal a dramaturgiai ösfogással, hogy azok az emberek, akik az Úr rendelése szerint egymásnak teremtettek, bizony a legkülönfélibb kitérők után is egymáséi lesznek. Igaz, itt a kórházi millió (lehetne helyette például üveggyár is, tökmindegy) ad némi alkalmat a társadalombírálat enyhén kacsintatós változataira — de a lényeg persze egészen más.

Például a következő: aki saját bevallása szerint hu-

szőnegy éves korában szűzen nőült, felesége halála után törvényszerűen háromévesen, ezer százalékig poligám egyén lesz, de végül persze csak horogra akad a beste kujon, érkezvén ama bizonyos tüzrélpattant, bár szedid, de szellemes-kedves eredeti hőlgyményi, elvált asszonyok előnyben. (Lám, Amerikában is...) Vagy: az ilyen — egyébként vidám és jó humorú — fickó (a nagyszerű arcú Walter Matthau alakítja) természetesen röpké szabad idejében bottal (vagy stílusosabban: szikével) veri le magáról a jobb, nál jobb nőket, kik annak idején, zsenge gyermeklánykorukban hűvös ősi estéken anyjuk ölébe bújva bizonyára csak ilyen pasasoktól ábrándoztak... Esetleg az eddig igen jó drámai színésznek megismert angol Glenda Jackson által játszott karakán egykori páciens és horogkerítő elvált asszonyka szegényes, háromtelefonos, isten tudja, hány szobás lakásában többet kell, hogy érien, mint a baseballszár szeregzdag szvegyve, akinél csak a niasok — utána mintha elváltak volna... (Azért az ideális elvált asszony sem teljesen feddhetetlen: a többi hőlgyhöz hasonlóan először ő is vacsorára hívja a menő sebész, s ekkor — mit nem tesz egy jó vacsora? — ő is bedől a csábítónak, kitől több balgán, feltétlen hűséget követel.)

Akad még: némi munkaerkölesi intellemgyjüteményi, egy-két valóban szellemes jelenet, továbbá sok és sűrű unalom, avit, vigjátéki helyzetekkel tarkítva. A csúcspont: doki és szive hőlgve kéthetes próbaidőre összeköltözve, tetőfőltalig boldog idyllben iár-kel, midőn — csak a Beatles Valami című száma hallható végig, tehát kb. három és fél percig. Lévsen ez utóbbi a film legjobb részlete, a következő, zenétlen percben a néző arra gondolhat: ez a dal volt — valami. De az orvosok, made in USA... Am — mint Hofi mondta — a sebész, az igen... Az azt mondja; levágta, tényleg...

G. J.

Domonkos László

A szegedi vasútigazgatóság területén

Felülvizsgálták a vasúti átjárókat

A közút-vasút kereszteződésekben bekövetkezett tragikus balesetek következtében megmozdult az egész ország. A közlekedési vállalatokhoz, irányító szervekhez százával érkeztek a segítő szándékú javaslatok, észrevételek. Nemcsak a lakosság, az érintett BM és a KPM átfogó intézkedési tervet dolgozott ki, melynek eredményeként a közelmúltban valamennyi útátjárót felülvizsgálták.

A MÁV Szegedi Igazgatósága területén 263 útátjáró — ebből Csongrád megyében 49 — vizsgálatra került sor. Az érintett szervek — a MÁV igazgatóság, a közúti igazgatóság, a Volán, valamint a megyei tanácsok építési és közlekedési osztályainak — vezetői közös szemlék során a helyszínen vizsgálták felül valamennyi országos közúthálózat és az autóbusszal járt tanácsú úthálózatban levő normál nyomtávú közforgalmú vasúti átjárót. E szemlékre meghívták a rendőrkapi-

tányságok közbiztonsági és közlekedési osztályainak és az SZMT-k munkavédelmi felügyelőségének megbízottjait is. A bizottságok tagjai nagy körültekintéssel, a legapróbb részletekre kiterjedően vizsgálták, hogy az útátjárókon megvannak-e a biztonságos áthaladás feltételei. Így kiterjedt felülműk az átjárók biztosításának módjára, vagyis arra, hogy a kereszteződést teljes, fény-, vagy félfés fényosrompóval fedezik. Vizsgálták a berendezések műszaki állapotát, a közúti jelzéseket, az útburkolat és az útszerkezet állapotát, a kereszteződés beláthatóságát, illetve az azt akadályozó körülményeket. Vizsgálat tárgyává tették azt is, hogy milyen átjárókat lehetne megszüntetni, s ezzel is csökkenteni a veszélyes pontok számát.

A tennivalókat jegyzőkönyvben rögzítették. Arról, hogy a leírt megállapítások ne maradjanak papíron, a vizsgálatban résztvevők is

gondoskodnak. A hiányosságokat pótolták, illetve pótolják, megtették a szükséges intézkedéseket. Valamennyi kereszteződéshez sorompófelőst jelölt ki, pótolják a hiányzó közúti jelzőtáblákat, javítják az átjárókat. A vasút- és a közúti igazgatóság közösen gondoskodik a kisajátítási határon belül a látást akadályozó fák, bokrok stb. eltávolításáról. Fel-szólítják a térszeket, állami gazdaságokat, egyéni gazdálkodókat, hogy a vasúti átjárók közelében magas növényeket — amelyek a látást zavarják — ne termesszenek.

Ez utóbbival kapcsolatban szükség lenne olyan jogszabály kiadására is, amely lehetővé tenné az érdekelt szerveknek (elsősorban a MÁV-nak és a közúti igazgatóságnak), hogy érvényesítsék ezt az elvet azokkal szemben, akik akadályozzák a közút-vasúti kereszteződések szabad áttekinthetőségét.